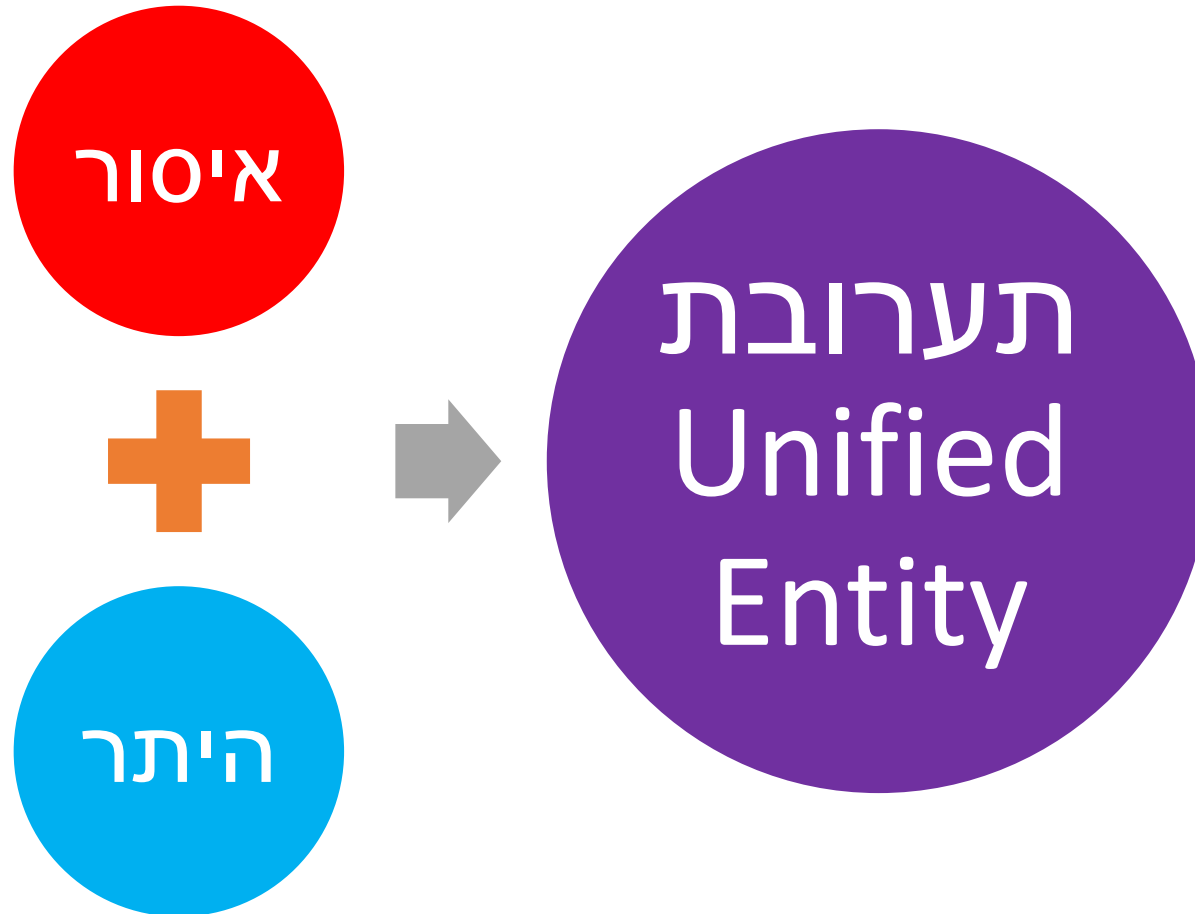

Mixtures

Types of Mixture

לה בלה - Wet Mixture

יבש ביבש - Dry Mixture

- With a wet mixture you have only one object, whose identity you must determine.
 - Potentially better because we might conclude that no **איסור** is considered present anymore.
 - Potentially more difficult, because the new entity might be considered in its entirety to be **איסור**.
- With a dry mixture you have many objects, within which we don't know which are **איסור או מותר**.
 - Potentially worse, because there are definitely pieces that are **איסור** present.
 - Potentially better, because there is also a preponderance of pieces which are definitely **היתר**.

מין במינו, ומין בשאינו מינו

- Items of different types or flavors
 - Because they're different, perhaps the איסור is still noticeable and therefore remains legally intact.
 - Because they're different, we can determine that the mixture tastes or is identifiable only as היתר, and the איסור then becomes irrelevant.
- Items of the same type or taste:
 - Because they're the same, perhaps they are always considered one entity, and the majority will determine it's status.
 - Because they're the same, there is no metric by which to determine that one part is more dominant than the other in a meaningful way.

טעם כעיקר

לח בלח, מין בשאינו מינו

במדבר פרק ו פסוק ג – הלכות נזיר

מִיַּיִן וְשֵׁכָר יִזִּיר חֹמֶץ יַיִן וְחֹמֶץ שֵׁכָר לֹא יִשְׁתֶּה וְכָל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה וְעֲנָבִים לְחַיִּים וַיִּבְּשִׂים לֹא יֹאכֵל:

במדבר פרק לא – אחרי מלחמת מדין

(כא) וַיֹּאמֶר אֱלֹעֶזֶר הַכֹּהֵן אֶל אֲנָשֵׁי הַצָּבָא הַבָּאִים לְמַלְחָמָה זֹאת חֲקַת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְקֹוֹק אֶת מֹשֶׁה:

(כב) אַךְ אֶת הַזָּהָב וְאֶת הַכֶּסֶף אֶת הַנְּחֹשֶׁת אֶת הַבְּרָזֶל אֶת הַבְּדִיל וְאֶת הָעֹפְרָת:

(כג) כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֹא בְּאִשׁ תַּעֲבִירוּ בְּאִשׁ וְטָהַר אַךְ בְּמִי נֹדָה יִתְחַטָּא וְכָל אֲשֶׁר לֹא יָבֹא בְּאִשׁ תַּעֲבִירוּ בַּמַּיִם:

(כד) וְכַבִּסְתֶּם בַּגְּדֵיכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְטָהַרְתֶּם וְאַחַר תָּבֹאוּ אֶל הַמַּחֲנֶה: פ

גמ' פסחים- טעם כעיקר מדאורייתא

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף מד עמוד א

משרת {דף מד עמוד ב} ליתן טעם כעיקר. שאם שרה ענבים במים ויש בהן טעם יין - חייב. מכאן אתה דן לכל התורה כולה: ומה נזיר שאין איסורו איסור עולם, ואין איסורו איסור הנאה, ויש היתר לאיסורו - **עשה בו טעם כעיקר**. כלאים, שאיסורו איסור עולם, ואיסורו איסור הנאה, ואין היתר לאיסורו - אינו דין שיעשה טעם כעיקר. והוא הדין לערלה בשתים. - הא מני - רבנן היא, ורבי יוחנן דאמר כרבי עקיבא. - ...ורבי עקיבא, טעם כעיקר מנא ליה?... יליף מגיעולי נכרים, גיעולי נכרים לאו טעמא בעלמא הוא - ואסור, הכא נמי - לא שנא.

ורבנן: גיעולי נכרים נמי חידוש הוא, דהא **כל נותן טעם לפגם מותר**, דגמרינן מנבילה - והכא אסור. - ורבי עקיבא - כדרב חייא בריה דרב הונא, דאמר לא אסרה תורה אלא בקדירה בת יומא, הלכך לאו נותן טעם לפגם הוא. ורבנן: קדירה בת יומא נמי לא אפשר דלא פגמה פורתא.

גמ' עבודה זרה - טעם כעיקר מדרבנן

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף סז עמוד א

אמר ר' אבהו אמר רבי יוחנן: כל שטעמו וממשו - אסור ולוקין עליו, וזהו כזית בכדי אכילת פרס, **טעמו ולא ממשו - אסור ואין לוקין עליו**, ואם ריבה טעם לפגם - מותר.

רש"י מסכת עבודה זרה דף סז עמוד ב

טעמו ולא ממשו - כגון חלב (prohibited fat) שנפל לקדרה או חלב שנפל נימוח שאין ממשו בעין.

ואם ריבה טעם לפגם - הא ריבה קולא משמע שאע"פ שנפגם מחמת דבר אחר אם הועיל איסור זה לרבות את הפגם מותר.

רש"י - מדאורייתא בטל ברוב

רש"י מסכת חולין דף צח עמוד ב

לטעם כעיקר - נותן טעם קים לן דאסור בקדשים כעיקר ממשו של איסור ולהא מילתא קתני זהו למעוטי שאר קדשים אבל חולין שפיר גמרינן מיניה למאה וששים דהא קים לן מאחרי רבים להטות דבטלי ברובא וילפינן מהכא להחמיר דלא ליבטיל אלא במאה ורבא לית ליה טעם כעיקר בחולין כדמפרש ואזיל מדאורייתא ברובא בטיל אלא מדרבנן והכי נמי שמעינן ליה לר' יוחנן במסכת ע"ז (דף סז) כל שטעמו ולא ממשו אין לוקין עליו והא דילפינן ליה בפסחים (דף מד) מנזיר ומשרת ליתן טעם כעיקר סבירא להו אמוראי בתראי דאסמכתא בעלמא הוא ולא מילף הוא דהוּוּ להו נזיר וגיעולי עובדי כוכבים ב' כתובין הבאין כאחד אי נמי גיעולי עובדי כוכבים חדוש הוא כדאמרינן התם ומשרת להיתר מצטרף לאיסור.

ר"ת- הטעם הוא החפצה של איסור, והכל נהפך לאיסור

רא"ש מסכת חולין פרק ז סימן לא

ופירש ר"ת דטעם כעיקר במין בשאינו מינו דאורייתא. דכיון שנתן האיסור טעם בהיתר נהפך כולו להיות איסור ולוקין עליו בכזית כאילו הוה כולו איסור. ואפילו לקולא אזלינן בתר טעמא ויוצא בעיסת האורז ידי חובתו כיון שיש בה טעם ואפילו רובא אורז. וילפינן לה ממשרת או מגיעולי עובדי כוכבים. וההיא דרבי יוחנן כל שטעמו ולא ממשו אין לוקין עליו מיירי במין במינו וטעמו וממשו דקאמר דלוקין היינו כשהאיסור בעין ומכירו. טעמו ולא ממשו אסור מדרבנן ואין לוקין עליו דמדאורייתא ברובא בטל. וה"ה אם היה ממש האיסור בעין ולא נימוח רק שאין ניכר אין לוקין עליו כי הוא בטל ברוב. אלא הא קמ"ל דאפ"ה אסור מדרבנן והיינו דנקט דמין במינו בטעמא אע"ג דלא יהיב טעמא זה בזה. משום דבעי למימר טעמו ולא ממשו אסור ועד היכן הוא אסור בכדי דיהיב טעמו במין בשאינו מינו.

ר' חיים- כשיש כמות חשובה של איסור, ויש טעם האיסור, התערובת נהפך לאיסור

רא"ש מסכת חולין פרק ז סימן לא

ורבינו חיים ז"ל פירש דאירי שפיר במין בשאינו מינו. וטעמו וממשו קרי כשיש כזית בכדי אכילת פרס דאז הוי כמו ממשו של איסור. כיון דיש כ"כ מן האיסור שבתוך אכילת פרס אוכל כזית נעשה כולו איסור. והאוכל ממנו כזית לוקה. כדחזונו גבי עיסת אורז דבכזית ממנו יוצא ידי חובתו אף להקל. וטעמו ולא ממשו היינו היכא דליכא כזית בכדי אכילת פרס ואע"פ שנתן האיסור טעם בהיתר אין לוקין עליו ואע"ג דטעם כעיקר ילפינן מקרא. מסתבר לומר דלא החמירה תורה בנתינת טעם של איסור בהיתר להופכו לאיסור כשההיתר כ"כ יותר על האיסור שאם היה האיסור בעין וניכר בתוך ההיתר בלא נתינת טעם לא היה לוקה עליו דהיינו ביותר מכדי אכילת פרס. ובהך דשמעתין יש לפרש טעם כעיקר טעם ממש... והשתא לפסק רבינו תם אם נשפך הרוטב ואינו ידוע אם היה בו ששים הוי ספיקא דאורייתא ואסרינן ליה. ולפסק רש"י הוי ספיקא דרבנן ושרי:

רש"י ע"ז - טעם מעכב ביטל ברוב

רש"י מסכת עבודה זרה דף סז עמוד א

כל שטעמו וממשו לוקין עליו וזהו כזית בכדי אכילת פרס - ועל כגון זה נאמר שיעור כזית בכדי אכילת פרס הלכה למשה מסיני שאם יש בכשיעור פרס של תבשיל כזית מן האיסור לוקין עליו **אע"פ שאין כזית של איסור נאכל בבת אחת כיון דאינו שוהה באכילתו משהתחיל לאוכלו עד שגמרו אלא כדי אכילת פרס מצטרפת אכילתו ולוקה אבל אם אין בכדי אכילת פרס של תבשיל איסור הואיל ושוהה באכילתו כזית יותר מכדי אכילת פרס הוה להו כשתי אכילות של שני ימים ואין לוקין דקים להו לרבנן דאכילת פרס הוי שיעור שהיית אכילה ופרס היא חצי ככר של עירובי תחומין...**

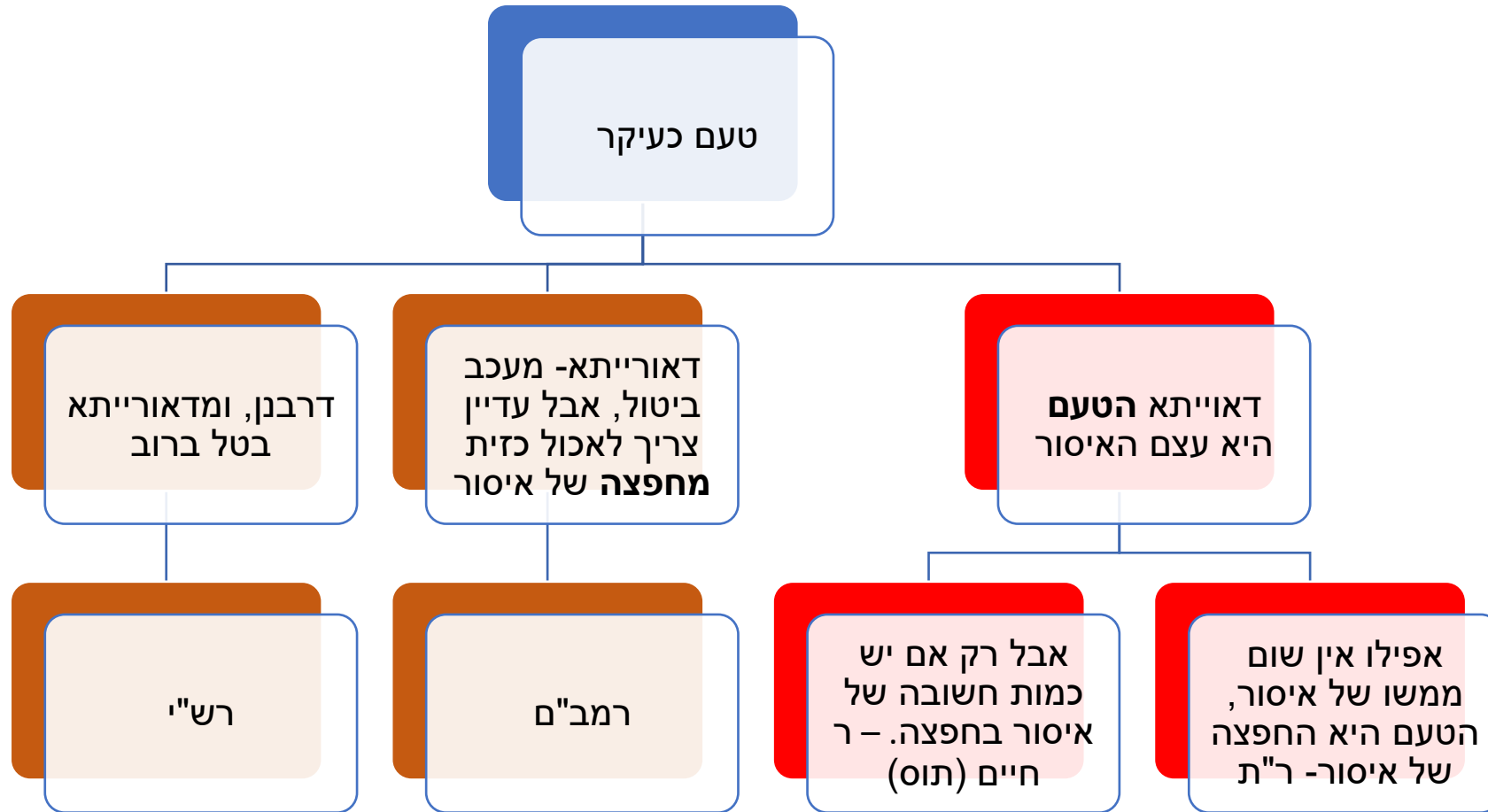
רמב"ם - טעם מעכב ביטל ברוב

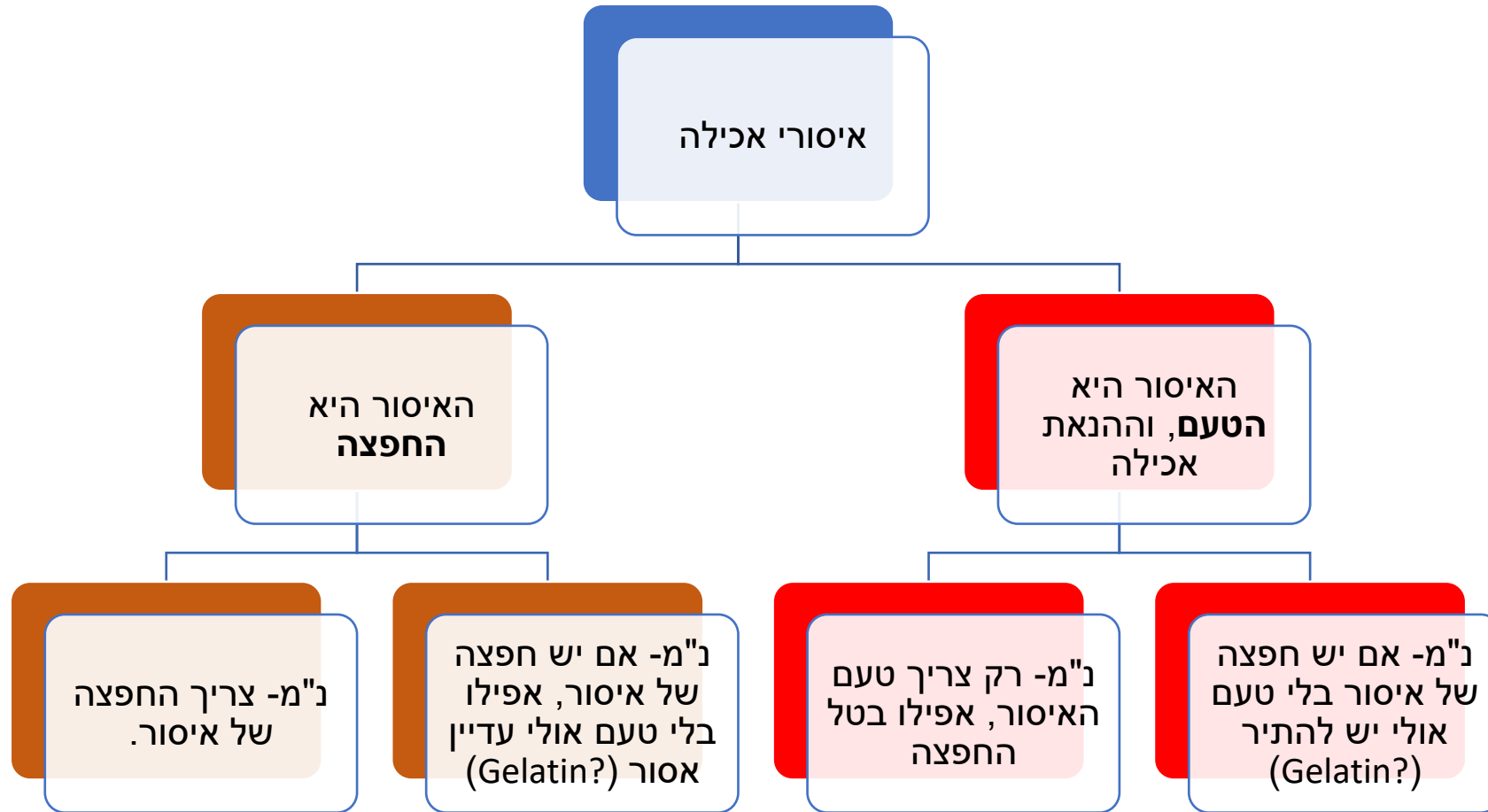
רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק טו

הלכה א- דבר אסור שנתערב בדבר מותר מין בשאינו מינו בנותן א טעם, ומין במינו שאי אפשר לעמוד על טעמו יבטל ברוב.

הלכה ב- כיצד חלב הכליות שנפל לתוך הגריסין ונמוח הכל, טועמין את הגריסין אם לא נמצא בהן טעם חלב הרי אלו מותרין, ואם נמצא בהם טעם חלב והיה בהן ממשו הרי אלו אסורין מן התורה, נמצא בהן טעמו ולא היה בהן ממשו הרי אלו אסורין מדברי סופרים.

הלכה ג- כיצד הוא ממשו כגון שהיה מן החלב כזית בכל שלש ביצים מן התערובת, אם אכל מן הגריסין האלו ב כשלש ביצים הואיל ויש בהן כזית מן החלב לוקה שהרי טעם האיסור וממשו קיים, אבל פחות משלש ביצים מכין אותו מכת מרדות מדבריהם, וכן אם לא היה בתערובת כזית בכל שלש ביצים אע"פ שיש בהן טעם חלב ואכל כל הקדירה אינו לוקה אלא מכת מרדות.

שו"ע להלכה - ספק טעם לחומר

שולחן ערוך יורה דעה הלכות תערובות סימן צח סעיף ב

אם נתערב מין במינו ונשפך, בענין שאין יכולין לעמוד עליו לשערו, אם נודע שהיה רובו היתר, מותר. ואם לא נודע שהיה רובו היתר, אסור. הגה: ולענין מין במינו אזלין בתר שמא, אם הוא שוה הוי מין במינו. אבל לא אזלין בתר טעמא אם הוא שוה או לא (ב"י בשם האגור וכן הוא בהגהות ש"ד סי' ל"ט). אבל אם נתערב בשאינו מינו ונשפך בענין שאין יכולין לעמוד עליו לשערו, אפי' נודע שהיה רובו היתר, אסור. ואם נתערב במינו ובשאינו מינו ונשפך בענין שאין יכולין לעמוד עליו לשערו, ונודע שהיה רובו היתר ממינו, רואין את שאינו מינו כאלו אינו, והשאר, מינו רבה עליו ומבטלו.